

10 voorwaarden 1 Nederland

**Noodzakelijk
beleid voor klimaat
en natuur**

Nederland staat op een kantelpunt.

Terwijl je dit leest, verdwijnt onze natuur in razend tempo en verandert het klimaat.

Extreem weer verwoest oogsten en veroorzaakt wateroverlast en hittestress.

Vervuiling bedreigt natuur, voedselproductie en ons drink- én zwemwater.

Uitstoot van zware industrie en bestrijdingsmiddelen maakt steeds meer mensen ziek.

Natuur raakt uit balans, bossen verdwijnen, en dieren verliezen hun leefgebied.

Er is ook een hoopvol verhaal mogelijk.

We kunnen samen kiezen voor een toekomst waarin mens en natuur bloeien.

Groene energie

zorgt voor schone lucht en betaalbare stroom.

Gezonde landbouw

voedt ons zonder de natuur uit te putten.

Sterke natuur

beschermt ons tegen hitte en wateroverlast, en geeft ruimte aan mens en dier.

Dat is de toekomst die we nu kunnen bouwen.

De tijd van uitstel moet voorbij zijn

**Daarom slaan natuur- en
milieuorganisaties de
handen ineen.**

**Dit is hét moment om koers te
zetten richting een leefbaar
Nederland. Voor onszelf en de
generaties na ons. Voor mens,
natuur en dier.**

Het is tijd om vooruit te gaan.

10 voorwaarden 1 Nederland

Wij presenteren tien concrete voorwaarden voor een stevig beleid dat natuur en klimaat niet als bijzaak ziet, maar als noodzaak.

Voor een rechtvaardiger, gezonder en welvarender Nederland.

Realistisch

**Direct
uitvoerbaar**

01

Herstel, verbind en bescherm onze natuur

Natuur is ons groene vangnet. Het beschermt ons tegen hitte, overstromingen, ziekte en verrijkt ons landschap. Veel natuur is de afgelopen decennia verloren gegaan of verzwakt.

Keer het tij: herstel, verbind en bescherm onze natuur en zorg voor een ambitieus Natuurherstelplan met voldoende budget.

- 88% van de Nederlanders vindt natuur essentieel.
- De baten van natuurherstel zijn vele malen groter dan de kosten.

02

Verduurzaam de industrie

Nederland moet uiterlijk in 2040 klimaatneutraal zijn, zodat we onze bijdrage leveren aan het beperken van de mondiale opwarming tot maximaal 1,5°C. Dat vraagt om duidelijke keuzes.

Een wettelijk pad naar verduurzaming maakt ruimte voor innovatie, creëert nieuwe banen en versterkt onze onafhankelijkheid. Met een heldere visie en strakke regels wordt duurzaamheid de standaard, en krijgen groene koplopers een eerlijke kans.

- De industrie in Nederland is de grootste uitstoter van broeikasgassen (ruim 30%).
- Industriële verduurzaming is een onmisbaar onderdeel van effectief klimaatbeleid.

03

Laat grote vervuilers betalen

Terwijl de energierekening van de gewone Nederlander alsmaar stijgt, krijgen grote vervuilers miljarden aan fossiele subsidies. Dat is oneerlijk.

Laat grote vervuilers betalen voor de schade die ze veroorzaken, en zet die middelen in voor natuurherstel, schonere lucht en een leefbaar klimaat.

- 85% van Nederland wil strengere regels voor grote vervuilers.
- Eerlijk klimaatbeleid begint bij de grootste vervuilers.

04

Geef boeren en vissers een groene toekomst

Zorg voor een duurzaam voedselsysteem. Boeren en vissers zijn hiervoor onmisbaar, maar het huidige systeem belooft uitputting in plaats van natuurherstel. Dat moet anders

Maak daarom natuurvriendelijke vormen van landbouw en visserij, zoals biologisch, de norm en beloon boeren en vissers die werken mét de natuur.

- Investeer in landbouw en visserij die natuur de ruimte geeft om te herstellen.
- Alle ketenspelers moeten financieel bijdragen aan een duurzaam voedselsysteem, niet alleen boeren en vissers.

**We kunnen samen kiezen
voor een toekomst waarin
mens en natuur bloeien**

05

Haal Nederland eindelijk van het stikstofslot

Zonder een effectieve stikstofaanpak (50% reductie in 2030) stopt natuurherstel, woningbouw, landbouw en economische ontwikkeling. Constant schuift de politiek noodzakelijke keuzes voor zich uit. Gerichte maatregelen zijn nodig om de natuur te herstellen en vergunningverlening weer op gang te brengen. Alleen zo geef je weer perspectief aan boeren, bouwers, bedrijven én natuur.

- Stikstofuitstoot veroorzaakt jaarlijks 12 tot 15 miljard euro schade aan milieu, natuur en volksgezondheid.
- Er liggen genoeg plannen klaar. Stop met uitstellen en voer ze uit.

06

Geef Nederland weer schoon water

Schoon en voldoende water is onmisbaar voor een levendige natuur. Maar PFAS, pesticiden en mest vervuilen onze sloten, rivieren en zeeën. Boeren, burgers en bedrijven hebben schoon water nodig. Zonder actie dreigt opnieuw een vergunningencrisis, zoals nu met stikstof.

- Meer dan de helft van het oppervlaktewater is ernstig vervuild.
- Vervuild water bedreigt ook boeren en vissers.

07

Energiebesparing: goed voor klimaat én de portemonnee

De schoonste energie is de energie die we niet gebruiken. Investeer daarom in isolatie en energiebesparing in woningen, bedrijven en infrastructuur. Zo verlagen we blijvend de CO₂-uitstoot. Dat is directe winst voor het klimaat én de portemonnee.

- Meer dan 500.000 huishoudens leven in energiearmoede.
- Energiebesparing is de snelste en goedkoopste manier om CO₂-uitstoot terug te dringen.

08

Goed klimaatbeleid is natuurvriendelijk

Echte groene energie beschermt niet alleen het klimaat, maar ook het leven eromheen. Denk aan windparken op zee als rustige, veilige thuishavens voor vissen, vogels en ander zeeleven.

Of zonnevelden die energie opwekken en tegelijkertijd bijdragen aan een levendige natuur. Klimaatwinst én natuurwinst: dat is pas echte vooruitgang.

- Klimaat en natuur moeten elkaar versterken.
- Natuurinclusieve energieprojecten beschermen een levendige natuur.

09

Halveer de ecologische voetafdruk van Nederland

De ecologische voetafdruk laat zien hoeveel ruimte en grondstoffen we gebruiken voor onze manier van leven. Het halveren van onze afdruk was de ambitie van het vorige kabinet, maar deze is stilletjes geschrapt, terwijl de voetafdruk juist verder omlaag moet. Tijd om die ambitie te herstellen door minder verspilling en slim grondstofgebruik. Zo verlagen we de druk op natuur elders en leveren we ons eerlijke aandeel aan klimaatrechtvaardigheid.

- Onze manier van leven laat elk jaar vier keer Nederland aan natuur verdwijnen.
- Het ICJ stelde onlangs dat elk land hier een eerlijke bijdrage aan moet leveren.

10

Bescherm democratische vrijheden en maatschappelijke organisaties

Ook onze mensen worden structureel bedreigd. Een gezonde democratie vraagt ruimte voor kritische stemmen, onafhankelijke wetenschap en vreedzaam protest. Maatschappelijke organisaties zijn onmisbaar voor het signaleren van problemen en het aandragen van oplossingen.

- Vrijheid van meningsuiting en protest zijn hoekstenen van de democratie.
- Wie de democratie wil beschermen, moet ook haar verdedigers beschermen.

Natuur en klimaat zijn geen bijzaak, maar noodzaak

We staan op een kantelpunt waarop de keuzes van vandaag bepalen hoe leefbaar Nederland morgen is.

Onze tien voorwaarden maken duidelijk dat de oplossingen binnen handbereik liggen.

Uitstel is geen optie meer

Het is nu aan de politiek om samen met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties koers te zetten.

Alleen door samen te werken kunnen we
bouwen aan een Nederland dat rechtvaardig,
gezond en welvarend is.

**Voor onszelf,
voor onze
kinderen en voor
alles wat leeft**

GREENPEACE

ivn natuur
educatie

**NATUUR
& MILIEU**

Dit is het gezamenlijke manifest van bovenstaande organisaties die zijn verenigd in de Groene11, het samenwerkingsverband van natuur- en milieuorganisaties. Voor vragen of opmerkingen over dit manifest kunt u contact opnemen met:

Jojanneke Vanderveen

j.vanderveen@groene11.nl

Dossiers: landbouw, natuur, water

Toon Zegers

t.zegers@groene11.nl

Dossiers: klimaat, energie, buitenland